

BuSO De Tjalk en MFC Heder: de eerste stappen naar een geïntegreerde werking

BuSO De Tjalk biedt buitengewoon onderwijs aan voor jongeren van 13 tot 21 jaar met een buitengewoon onderwijs type 4 attest. Naast onderwijs op school, bieden ze ook Tijdelijk Onderwijs Aan Huis (TOAH) en Permanent Onderwijs Aan Huis (POAH) aan. Het schoolteam is multidisciplinair en bestaat uit leerkrachten, het paramedisch team (ergotherapeuten, opvoeders, logopedisten en kinesisten), het zorgteam (psycholoog, orthopedagoog, sociaal verpleegkundige en zorgleerkrachten), en een ondersteunend team (directie, mentor, preventieadviseur en secretariaatsmedewerkers).

De school is ingedeeld in drie groepen. Vloot 1 werkt op kleuterniveau en richt zich op sociale ontwikkeling. Vloot 2 werkt op baby- en peuterniveau, inclusief voor leerlingen met EMB. Klassen A en B bieden een meer schools gericht aanbod. Voor elke deeldoelgroep is er een maximumcapaciteit vastgesteld om de draagkracht van de school te behouden.

Heder is een vergunde zorgaanbieder, die verschillende soort ondersteuning aanbiedt voor kinderen, jongeren en volwassenen op verschillende campussen. Ze bieden ondersteuning aan volwassenen met een beperking op verschillende zorgdomeinen, zowel in de vorm van mobiele begeleiding, kortverblijf, wonen en dagbesteding. Ook bieden ze ondersteuning aan kinderen met een beperking in de thuissituatie en op school, maar ook in dagopvang en leefgroepen. Het multifunctioneel centrum (MFC) voor minderjarige personen met een handicap is daar een onderdeel van.

BuSO De Tjalk en MFC Heder zijn gesitueerd op dezelfde campus, maar zijn twee onafhankelijke organisaties. Ze starten volgend schooljaar met een leefleerklas op school, die ze Ritme Op Maat (ROM)-klassen noemen, waarbij ze meer geïntegreerd willen samenwerking. Er is altijd een samenwerking geweest, waarbij ze een beroep op elkaars personeelsleden en expertise op de campus, maar niet zo structureel als ze het nu willen implementeren.

VISIE

Visie op kinderen met EMB

In de huidige schoolvisie van De Tjalk worden kinderen en jongeren met EMB niet apart vermeld. De school beschouwt de groep namelijk niet als apart groep. Ze hebben echter wel een profiel van EMB opgesteld om houvast te hebben. Zo weten ze wanneer de leerlingen bij de ROM-werking horen. Het gaat hierbij om leerlingen die het schoolse ritme niet aankunnen, heel afhankelijk zijn van hun omgeving, op cognitief niveau functioneren op baby- en peuterleeftijd, op zichzelf gericht zijn en communicatief in de sensitiefase zitten. Vaak hebben ze ook bijkomende grote medische zorg. Ze hanteren dit profiel niet heel strikt; de leerlingen hoeven dus niet aan alle criteria te voldoen om in aanmerking te komen voor de ROM-klas.

Kwaliteit van leven staat centraal bij leerlingen met EMB. Leerlingen moeten goed in hun vel zitten en zich veilig voelen. In de ROM-werking willen ze een basis leggen om tegemoet te komen aan de noden van het kind. Zij zien zichzelf dan ook als een basis voor die leerlingen. Eerder zaten ze zowel in Heder als in het onderwijs, waarbij er eigenlijk twee verschillende basissen waren. Ze willen dat nu gelijktrekken, waardoor het herkenbaar wordt voor de leerlingen en er meer consistentie is, onafhankelijk van de personeelsswissels.

In hun huidige schoolvisie, los van de ROM-werking, staat opvoedend onderwijs centraal. De school streeft naar totale menselijke ontplooiing, waarbij 'kennen', 'kunnen' en 'zijn' centraal staan. Onderwijs en opvoeding gaan hand in hand. Naast leerinhouden ligt de focus op fundamentele waarden zoals

zelfontplooiing, veilige en warme geborgenheid, professionele en positieve ingesteldheid, ruime en betrokken samenwerking, inclusie in de samenleving en een open en respectvolle houding.

Visie op onderwijs aan kinderen met EMB

Het uitgangspunt van de visie op de ROM-werking is dat leerlingen een aanbod op maat krijgen waarin ze zich goed voelen. Dit goed voelen is nodig om kleine stapjes vooruit te kunnen zetten in hun ontwikkeling. Door samen te werken willen ze de leerlingen veiligheid bieden, omdat ze vinden dat er geen ontwikkeling kan zijn zonder veiligheid.

De school werkt met een gespecialiseerd team dat zich richt op de totale ontwikkeling van jongeren, gebaseerd op hun talenten en mogelijkheden. Ze willen de jongeren op cognitief, motorisch en psychosociaal vlak naar een hoger niveau tillen en dat doen ze door te werken met expertise van paramedici. Leerkrachten kunnen met hun ervaring en extra vormingen zorg en onderwijs op maat van de leerling aanbieden.

Visie op het complementair of geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod voor kinderen met EMB

In de samenwerking willen De Tjalk en Heder elkaars kwaliteiten versterken met als doel een onderwijs- en zorgaanbod op maat van de leerlingen te bieden. Ze merkten de afgelopen jaren dat de doelgroep zwakker werd en zowel zorg als onderwijs niet meer vooruit raakten. Ze zaten vast in het schoolse ritme, wat niet op maat was van de leerlingen met EMB. Daarom begonnen ze te zoeken naar manieren om dit anders vorm te geven.

Regelmatig hebben de personeelsleden van De Tjalk en van Heder overleg over hoe ze de ROM-werking gaan opstarten. Ze willen vanuit die ROM-werking beetje bij beetje uitbreiden, omdat ze vooral heel kwaliteitsvol willen werken en dus niet te veel in een keer willen doen. Heder en De Tjalk werken met verschillende systemen, verschillende doelen, verschillende logistiek. Nu proberen ze samen de puzzel te leggen om tot een geïntegreerde werking te komen.

BELEID

Personeels- en professionaliseringsbeleid

Heder en De Tjalk hebben samen naar de functiebeschrijvingen gekeken om te zien hoe ze de verschillende functies gaan vormgeven in de ROM-werking. Er zitten bijvoorbeeld verschillen tussen Heder en De Tjalk op het gebied van de opvoeders, zoals diploma's, verloningen en werktijden. Het onderwijs neemt de woensdagmiddagen en de vakantiewerkingen niet voor zijn rekening; dat komt volledig bij Heder te liggen. Om het onderscheid duidelijk te maken, noemen ze de opvoeders van Heder in de nieuwe werking agogische begeleiders, terwijl de opvoeders van de school hun benaming behouden. Zowel de benaming als de inhoud van de functie is verschillend.

In de ROM-werking blijven leerkrachten de eindverantwoordelijkheid dragen voor wat er in de klas gebeurt. De leerkrachten werken met de doelen en geven die inhoudelijk vorm. De opvoeders van de school staan in voor de verzorgingen van de leerlingen, maar worden hierin ondersteund door de agogische begeleiders van Heder. De agogische begeleiders werken activiteiten uit voor de groep. Door alle profielen te bekijken, hebben ze een duidelijk beeld gekregen van wat er van iedereen wordt verwacht. Dit hebben ze ook teruggekoppeld naar de groepen, zodat iedereen mee is in het verhaal. Toch zijn ze bang dat personeelsleden zullen vertrekken die hun functie zien veranderen.

Er zijn verschillende moeilijkheden. Het gaat namelijk over twee verschillende werkgevers met verschillende instructies, boodschappen, doelen en noden. Het wordt anders gebracht en anders geformuleerd. De Tjalk spreekt over leerlingen en Heder over cliënten. Ze werken dus vanuit een andere invalshoek. De scheidingslijn tussen zorg en onderwijs is op dit moment nog heel duidelijk. Toch

erkennen ze dat ze elkaar nodig hebben en graag samen werken, en hopen ze dat die tweedeling op termijn minder aanwezig wordt.

Stapje voor stapje maken ze de invulling van het personeel concreter. Ze weten dat ze op 1 september starten, dus ze hebben een deadline. Dit zorgt ervoor dat de bal blijft rollen, maar zorgt ook voor een tijdsdruk. Ze zetten nu stappen om te zien hoe ze omgaan met de personeelsinzet. Er is besloten dat er vanuit Heder twee voltijdse functies naar de school komen. Ook denken ze hard na over professionalisering. Zo hebben ze samen de vorming van de methode 'Ervaar het maar' gevolgd. Sommige personeelsleden zijn ook getraind in het 'Programma Perspectief', die ze vanuit school gebruiken om leerdoelen op te stellen. Zowel Heder als De Tjalk bezoeken ook andere scholen en initiatieven om inspiratie op te doen voor hun samenwerking.

Nieuwe leerkrachten in de school, dus niet alleen in de ROM-werking, krijgen een starterscoach en kunnen terecht bij de orthopedagoog voor coaching. De orthopedagoog heeft een dubbele rol; ze coacht de nieuwe leerkrachten, maar heeft ook een controlerende functie.

Financieel en materieel beleid

Om de ROM-werking te laten slagen, is er geld vrijgemaakt om de werking vorm te geven. Ze zijn nog aan het zoeken hoe ze hier samen een weg in gaan vinden. Heder kan namelijk enkel ondersteuning aanbieden als de juiste contracten er zijn. Ouders moeten dus mee zijn in het verhaal en de juiste contracten tekenen.

De directies zijn bezig met het financiële plaatje en de contracten. Daar hoeven de mensen op de werkvloer zich niet mee bezig te houden. De taakverdeling hierin is dus duidelijk afgesproken en ze proberen zo transparant mogelijk het nieuwe beleid te maken. Zo zorgen ze ervoor dat alle mensen die meewerken aan de ROM-werking toegang hebben tot alle documenten.

Fysieke en mentale veiligheid in leef-, leer- en werkomgeving

Voordat de ROM-werking start, moet de omgeving nog worden aangepast. Ze vertrekken vanuit het idee van een schoolomgeving, dus ze starten sowieso met een klaslokaal. Dat is anders wanneer je vanuit zorg vertrekt. Ze willen gaan observeren bij een lagere school met meer ervaring met deze doelgroepen om inspiratie op te doen.

SAMENWERKING

Samenwerking onderwijs en welzijn

De globale samenwerking tussen De Tjalk en Heder is ver gevorderd. Er wordt regelmatig overleg gevoerd over bepaalde leerlingen, bij vragen weten ze elkaar te vinden en ook in de middagsituatie hebben ze een plan dat goed werkt. Ze erkennen dat ze elkaar nodig hebben en dat ze goed met elkaar communiceren.

De samenwerking voor ROM-klassen is begonnen omdat de school tegen problemen aanliep. Sommige leerlingen konden niet mee in het schoolse ritme en De Tjalk en Heder hadden alleen samenwerkingen op de piekmomenten van de schooldag. De Tjalk heeft toen een werkgroep opgestart en dit hebben ze gecombineerd met de ambitie van de school om meer samen te gaan werken met Heder. De Tjalk is dan ook de trekker van de ROM-klassen.

Ze zijn aan het bekijken hoe ze zo effectief mogelijk kunnen communiceren met elkaar, bijvoorbeeld door samen klassenraden te houden. Op dit moment bestaat de samenwerken vaak uit losse initiatieven, maar ze willen het nu beter organiseren.

Samenwerking met ouders

Heder en De Tjalk hebben gezamenlijk de eerste stappen gezet om de samenwerking met ouders te verbeteren. Zo doen ze gezamenlijke kennismakingsgesprekken, zodat ouders een gezamenlijk gedragen verhaal horen, en organiseren ze samen netwerktafels. Ze zitten dus regelmatig in overleg met iedereen, inclusief ouders. Toch is het niet altijd logisch voor ouders bij wie ze moeten zijn voor wat. Wat gaat erover school en wat over de opvang van Heder? Dat is soms moeilijk voor ouders.

ONTWIKKELING STIMULEREN

Handelingsplanmatig werken

De Tjalk werkt met andere leerdoelen en plannen dan Heder. Op dit moment zijn ze nog aan het bekijken hoe ze daar een combinatie van kunnen maken. De Tjalk moet hierbij vasthouden aan de ontwikkelingsdoelen van OV1. Deze doelen zijn gekoppeld aan 'Programma Perspectief', waarbij vragenlijsten worden ingevuld door de leefgroep, therapeuten, ouders, leerkrachten en medische dienst. Dit helpt om doelen voor het kind te bepalen, waarbij er wordt gefocust op wat belangrijk is voor het kind.

Op de school wordt met Smartschool gewerkt, terwijl Heder met e-Care werkt. Het is moeilijk om alles samen te brengen en ze hebben niet de mogelijkheid om in elkaars dossiers te kijken. Dit vinden ze jammer, omdat ze beeldvorming hebben over dezelfde leerlingen. Ook botsen ze hierbij op de privacywetgeving. In de ROM-werking gaan ze beide beeldvormingen naast elkaar leggen en overleggen over waar ze de focus op gaan leggen en hoe dat past binnen beide kaders. Bij nieuwe leerlingen gaan ze werken met de beeldvorming van de andere locaties waar het kind vandaan komt.

Door de jaren heen hebben zowel De Tjalk als Heder veel expertise rond de doelgroep opgebouwd. Ze geven dan ook aan dat ze de lat hoog leggen en veel eisen aan zichzelf stellen. Zo zijn ze veel aan het vernieuwen, waar ze vaak over moeten overleggen.

RESULTATEN

Over een jaar willen de Tjalk en Heder terugkijken op een fijn schooljaar waarin leerlingen rust en veiligheid hebben gevonden. Ze willen resultaten zien bij de leerlingen door de hele kleine stapjes die ze maken. De samenwerking is dan zijn weg aan het vinden.

Adviezen aan andere scholen en welzijnsorganisaties

Iedereen moet snel meegenomen worden in het verhaal. Communiceer dus goed met elkaar op alle niveaus en maak verbinding met iedereen die rond de leerlingen staat. Geef iedereen de ruimte om inbreng te geven en neem hun zorgen en noden mee, maar maakt wel duidelijk wat de bedoeling is. Zet hierbij op papier waar je naartoe wil en doe het echt samen.